

Борсук Дарія Іванівна

БІОХІМІЧНІ ПРЕДИКТОРИ ХАРЧОВОЇ АДИКЦІЇ

Україна, Харків

Харківський національний медичний університет

Кафедра біологічної хімії

Науковий керівник: к. б. н. Ярмиш Н. В.

Вступ. Харчова адикція - комплексний феномен на перетині біохімії, нейробиології та психології, що виникає на тлі прогресуючого поширення ожиріння та метаболічного синдрому. Компульсивне переїдання демонструє поведінкові патерни, подібні до залежностей від психоактивних речовин, через дисрегуляцію ключових нейроендокринних систем.

Мета дослідження: вивчення біохімічних механізмів харчової адикції з акцентом на ролі дофаміну та лептину у контролі апетиту.

Матеріали та методи: систематичний огляд наукової літератури з використанням електронних баз даних, зокрема PubMed, APA PsycNet, ResearchGate, ScienceDirect та Frontiers in Psychiatry.

Результати. Дофамінергічна сигналізація є ключовим механізмом у формуванні харчової адикції. Висококалорійні продукти, багаті на цукор, сіль та жири, стимулюють виділення дофаміну в прилеглому ядрі (NA), що активує D1- та D2-рецептори [Volkow N., et al., 2017]. З часом надмірна активація цих рецепторів призводить до їхньої десенсibiliзації та зниження ефективності відповіді: стимул стає менш ефективним, змушуючи індивіда збільшувати обсяги споживання для досягнення колишнього ефекту [Lindgren E., et al., 2018].

Лептин, гормон, який синтезується жировою тканиною, впливає на дофамінову чутливість та виконує критичну роль у регулюванні енергетичного балансу. Його дія реалізується через зв'язування з лептиновими рецепторами (LEPR), особливо в гіпоталамусі [Shufen Li., et al., 2016]. Лептин активує JAK-STAT сигнальний каскад, що пригнічує орексигенні нейропептиди, зокрема нейропептид Y (NPY), водночас посилюючи анорексигенні сигнали: проопіомеланокортин та α -меланоцитстимулюючий гормон [Sfera A., et al., 2017]. Лептинорезистентність виникає внаслідок хронічної гіперлептинемії, що десенсibiliзує лептинові рецептори, порушуючи низхідні сигнальні шляхи та редукуючи ефективність

